

לקוטים וספורים נפלאים

אלא מכאן, שקשה לדון עם אבנים, וביניהם לא תמצא שום פשרה..."

פרשת ויצא

"והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה" (כח, יב)

אמר פעם הבית ישראל מגור: "אם הולכים לישון כמו יהודי, חולמים חלומות טובים", והזכיר את דברי רבי

מאיר מפרמישלן שאמר: "בוא וראה מה בין חלום לחלום. יעקב אבינו חלם על סולם המוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, ומלאכי אלוקים עולים ויורדים בו, וגם פרעה חלם חלום, אך מה ראה בחלומו? והנה מן היאור עולות שבע פרות - בהמות הוא רואה..."

"ופרצת ימה וקדמה וצפונה ונגבה" (כח, יד) רבי יעקב אריה מראדזימין היה נוהג לעיתים להטמין את ישועותיו במעטה כעס והקפדה, אולם היה ידוע, שמי שזכה לקבל נזיפה ממנו, היה בטוח כי נושע, והיה יוצא מעמו שמח וטוב לב.

פעם הגיע הרבי לעיר אחת, ואחד מיהודי העיר נדחק בין ההמונים כדי להתברך מפיו. הביט עליו הרבי בפנים כעוסות, ואמר: "לך לך לארבע רוחות העולם". נחרד האיש ופניו חוורו, עד שפרץ בבכי מר. הרגיעו הרבי בחיוך, ואמר: "הרי כוונתי היתה לברך אותך ולהשפיע עליך שפע של חסדים, והרי זו היא ברכת

"ויצא יעקב מבאר שבע וילך חרנה" (כח, י)

שנה אחת, בשבת קדש פרשת ויצא, לא אמר רבי מרדכי מלעכוויטש דברי תורה בשולחנו.

תמהו החסידים על-כך, שהרי בכל שבת היה כמעין המתגבר, ותלמידו רבי שלום מויליקה שאלו על כך. פרשה זו אינה צריכה להדרש, השיבו הרבי, שהרי די לנו להביט בה וללמוד כיצד צדיק הולך ובא, אוכל ושותה, בונה בית ומעמיד תולדות, רועה צאנו ועוסק במלאכתו, והכל עושה לשם שמים, וממנו נעשתה תורה שלמה ללמדנו".

"ויקח מאבני המקום וישם מראשותיו" (כח, יא)

שני בעלי בתים בעיר סלונים באו להתדיין אצל רבי איזיל חריף. נמשכו הדברים ימים רבים ואף אחד מבעלי הדין לא רצה להגיע לעמק השווה. אמר להם רבי איזיל בלשונו החריפה: "חז"ל אמרו, שיעקב אבינו הניח שתי עשרה אבנים למראשותיו ולבסוף עשה הקב"ה מהן אבן אחת, מפני שכל אחת אמרה עלי ניח צדיק את ראשו. ומדוע לא ניסה הקב"ה לפשר בין האבנים, כגון שיישן יעקב על כל אבן זמן מועט?

מכירים את משחק ההתפתחות הילדותי, שבו צריך להכניס את קביות המשחק לחרים המתאימים במכסה?

את הבלוק המשלש מכניסים לתוך החר המשלש הקבוע במכסה הקפסה, את המרבע לרבוע, ואת העגול לחר העגל וכן הלאה...

מה יקרה אם במכסה יהיה רק חר אחד, מששה לדגמה? שום קבית משחק לא תוכל להכנס לתוכו ולמלא את הארְגוּז...

כך, מתנהג האדם מול בני הבית.

הוא חוזר הביתה לאחר יום עמוס ומצפה ליחס מסוים, למלה כלשהי, לעידוד כלשהו, לפעלה מסוימת מהצד השני - ומחליט שזו תהיה הדרך היחידה שבה יתמלא ספוק וערך...

אך מה לעשות וטרדות אחרות ממלאות את המרחב? מה לעשות, ולא תמיד יש את האפשרות בדיוק בעת לתת את היחס הספציפי הזה?

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש רונבוים זצוק"ל
כ"ו בניסן תשע"ז

כי "זאת שאלת הצדיקים מאת ה' לא ישאלו המותרות, רק הדבר ההכרחי בלבד, שאי אפשר לו לאדם שיחיה בלעדיו. פעם הגיע לידינו של החפץ חיים, סכום גדול בבת אחת של שלושת אלפי זלוטי, כפדיון ממכירת ספריו. הדבר גרם לו צער עמוק... "מדוע אני צריך את כל הכסף הזה?" שאל בצער. והוסיף: כשריש לקיש נפטר, כל רכושו שהותיר אחריו הסתכם בחבילה של ירקות והוא קרא על עצמו: "ועזבו לאחרים חילם" (גיטין מז). על כן, החל החפץ חיים לנקוט מיד בכמה פעולות של שימוש בכסף הזה לצורך הציבור, כמו הדפסת ופירסום חוברות שונות בענייני חיזוק הדת, ועוד כהנה פעולות שונות לזיכוי הרבים, עד שהוציא מכיסו את הזולטי האחרון.

(מאיר עיני ישראל)

הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל נוהר ביותר ממה שנחשב אצלו ל"מותרות"... כאשר נקרעו מנעליו סירב להחליפן בחדשות, אלא הורה למוסרן לידי הסנדלר שיתקן בהם טלאי... מעשה בעוזרת שהכינה ארוחות בביתו (אחרי פטירת זוגתו הרבנית), ראתה פעם בשוק שהביאו תפוזים מפורטוגל ומוכרים אותם בזול, על כן קנתה עבורו תפוזים אחדים לכבוד שבת, אך רבי אלחנן סירב לאוכלם, בנימוק, כי הישיבה היא שמשלמת על כל צרכיו וממילא אינו רשאי להזדקק למותרות... (אור אלחנן)

"ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" (כח, ב)

כאשר היה הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל כבן שבעים ושמונה והוא חולה ותשוש, הכינה לו פעם רעייתו הרבנית (מזיווג שני) מרק עוף מהביל. טבל רבי יוסף חיים את הכף בצלחת, טעם טעימה אחת ולא יסף.

כשנכנסה הרבנית לחדר, פנה אליה רבי יוסף חיים בהתנצלות נוגעת ללב, והחל משבח אותה על מומחיותה

הקב"ה ליעקב אבינו 'ופרצת ימה וקדמה וצפנה ונגבה', שתתרחב לכל רוחות השמים".

"ויקץ יעקב משנתו" (כח, טז)

שאלו את רבי מאיר מפרמישלן במה הצדיק שונה מן האדם הרגיל. השיב רבי מאיר: "הן הצדיק והן האדם הרגיל מתעוררים במהלך הלילה משנתם, הצדיק מזנק ממטיטו ורץ בהתלהבות לעבודת הבורא, ללמוד תורה ולהתפלל. לעומתו, האדם הרגיל מתהפך לצד השני ומוסיף לישון".

הוסיף רבי מאיר: "הבדל זה אנו מוצאים בתורה בין יעקב לפרעה. על יעקב נאמר 'וייקץ יעקב משנתו ויאמר, אכן יש ה' במקום הזה' - הוא קם מיד לעבוד את בוראו, ואילו על פרעה נאמר 'וייקץ פרעה, ויישן ויחלום שנית' - הוא חזר לישון..."

"ויירא ויאמר מה נורא המקום הזה" (כח, יז)

הגאון רבי ברוך בער ליבוביץ', היה תלמידו של הגאון רבי חיים סלוביצ'יק - הרב מבריסק.

תלמידו של ר' ברוך בער שמו לב לתופעה שחזרה על עצמה.

כאשר היה ר' ברוך בער נוסע ברכבת שעברה דרך בריסק, היה ר' ברוך בער נעמד על רגליו עד שיצאה הרכבת מן העיר. פעם אחת העז אחד התלמידים לשאול את ר' ברוך בער את הקושיה שטרדה תלמידים נוספים, "מדוע עומד כבוד הרב על רגליו כל זמן שהרכבת נוסעת דרך בריסק?"

ענה ר' ברוך בער, ולימד את תלמידו מהו כבוד שרוחש תלמיד לרבו: "כאשר עוברת הרכבת דרך בריסק, עירו של רבי ומורי רבי חיים סלוביצ'יק, עומד אני על רגלי לכבודו של רבי.

גם אם נמצא הוא במרחק רב, השפעתו וקדושתו הן בכל העיר כולה".

"ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש" (כח, ב)

למד מכאן בעל החובת הלבבות (שער הבחינה פ"ה)

אם האדם 'נסגר' ובונה לעצמו תאורייה מסוימת ומדיקת 'מה יחשב עבורו ל'שלוש בית' מצלח' - כמעט בטוח שהעסקה הזו נועדה לכשלוש... הוא אינו פתוח לשנויים, והצד השני לא מסגל לספק בדיוק את משאלותיו... הפתרון לזה הוא פשוט לפתח את המכסה! לא להצטמצם על חלום מסוים, לא להיות נעול על צורת מששה, שלא מתאימה בשלב זה לאף אחד מבני הבית, החברים, הידידים והשכנים, אלא להיות פתוח לשנויים ולרצון השם, לדעת שה'שלוש בית' והשלוש בין אדם לחברו הנכון ביותר עבורו הוא זה שהשם אכן נותן לו - ולפתח את הדרך לשפע להכנס אליו... א.ה. כאשר יתגמש, כאשר יסיר את המכסה העליון (-קלפת הגאונה) לא רק שכל הצורות יכנסו, אלא יכנסו בקלות, ברוח, ועוד יאפשרו לאחרים להכנס יחד אתו למרחב הגדול.

(נקודות של אור - ספינקא)

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד ב"ר צבי ליבוביץ ע"ה

כ"א מר חשון תשפ"א

והנה נכנס לאכסניה השוחט שבא מן העיר הסמוכה כדי לשחוט אצל הפונדקאי.

כיון שהיה קר לשוחט ביקש הפונדקאי לתת לו כוס חלב חם לשחות, אך השוחט לא אבה בכוס חלב, והוא ביקש כוס יי"ש.

אחר ששתה כוס אחת ביקש עוד אחת וכך לגם כמה כוסות.

לאחר ששתה לשכרה כמה וכמה כוסות, הכין עצמו לשחיטת הבהמה.

הוא לקח את הסכין והתקרב אל הבהמה לשוחטה...

רבי יעקב שראה את כל מעשיו של השוחט קרא אליו בקול: "עמוד! כי לשיכור אסור לשחוט..."

השוחט שלא הכיר את רבי יעקב כעס על תוכחתו ועל התערבותו במעשיו, אך בעל נתיבות המשפט הרגיע אותו והוסיף להוכיחו בנועם ובדברי חידוד וכך אמר לו בין היתר: הלא מוצאים אנו ב"חד גדיא" שבהגדה של

פסח "ואתא מלאך המות ושחט לשוחט דשחט לתורא" ונשאלת השאלה: מדוע מלאך המות הרג לשוחט? מה חטא השוחט ששחט לתורא, הלא סוף בהמה לשחיטה!

אלא - הפטיר רבי יעקב - חטאו של השוחט היה בכך ששחט לתורא אחרי ארבע כוסות.

תוך כדי כך, נודע לאותו שוחט שהדובר אליו הוא הגאון מליסא, חרד מאד לקראתו וביקש מחילתו על דברי העזות שהשמיע בפניו, וקיבל על עצמו להיות מכאן ולהבא נוהר במעשיו.

(מגדולי התורה והחסידות)

ויאמר להם השלום לו ויאמרו שלום והנה רחל בתו באה עם הצאן (כט, ו)

יש להבין, מה הקשר בין מה שרחל בתו באה עם הצאן עם תחילת הפסוק המדבר בשלום לבן.

אלא ביאר בספר "עוד יוסף חי", הנה דרכו של הרועה שהולך אחרי הצאן כדי שיהיו כולם לנגד עיניו, ולא יוכל אדם לחטוף מן הצאן כלום, שבוזה תהיה עין השגחתו עליהם בטוב.

אך רחל אמנו לא היתה נוהגת כשאר רועים ללכת אחרי הצאן, אלא היתה הולכת בתוך הצאן, כדי שתהיה מוקפת ע"י הצאן מכל צדדיה, ואז יתכסו פסיעותיה

בהכנת מטעמים, ותוך כדי דיבור ביקש את סליחתה באמרו: "מעדינים כאלו בימות החול, זה קצת יותר מדי... הן כל ימי נזהר הייתי מלפנק את גופי, והרגלתי להסתפק בהכרחי, ואף עלה בידי.

ואם כן, למה לקלקלו דוקא כעת בערוב ימי, דוקא סמוך לפרידתי ממנו..."

שמרי על המתכון המוצלח הזה לכבוד שבת, ואז אשמח מאד להתענג על התבשילים הטעימים שלך, ואטעם מהם מלא חופניים..." (חכמת חיים)

"וישא יעקב רגליו" (כט, א)

מהו ביטוי זה, "וישא יעקב רגליו" - הרי לא נושאים את הרגליים על הכתף, אדרבה, הרגליים הן הנושאות את האדם!

אלא, אמר רבינו אברהם בן הרמב"ם ז"ל, רעיון עמוק גלום כאן: האדם הוא קומה שלימה, שהראש ממוקם

בראשה, ובו הדעת והתבונה, ובגוף - רצונות ומאוויים שונים.

והשאלה היא, מי ימשול על מי. "הרשעים, הם ברשות ליבם", הגוף ומאווייו שולטים על הראש והשכל, ואילו "הצדיקים, ליבם ברשותם", והתבונה מדריכה את צעדיהם.

וזהו שאמר הכתוב: "וישא יעקב רגליו", הוא שולט על הרגליים, גופו מילא את רצון התבונה, ולא להיפך!

(מעין השבוע)

"ויאמר להם יעקב

אחי... ויאמר הן עוד היום גדול לא עת האסף המקנה... ויאמרו לא נוכל עד אשר יאספו כל העדרים" (כט, ד-ח)

לפי שראה אותם רובצים, כסבור שרוצים לאסוף המקנה הביתה ולא ירעו עוד. אמר להם, הן עוד היום גדול, כלומר: אם שכירי יום אתם לא שלמתם פעולת היום..." (רש"י)

והובא במדרש לקח טוב: מכאן לאדם חשוב שהולך למקום אחד ורואה דבר שלא כהוגן שצריך למונעו ואל יאמר שלום עלי נפשי.

פעם נסע הגאון מליסא - רבי יעקב לוברבוים זצ"ל (בעל נתיבות המשפט) למקום כלשהו ובדרך התאכסן באכסניה של יהודי.

הדבר היה בימות החורף והקור היה עז.

לעי"נ האשה החשובה

מרת **צפורה פייגא** ע"ה ב"ר **משה אליעזר** שיחי'

יודלביץ - ג' שבט תשפ"א

"הבה לי בנים ואם אין מתה אנכי" (ל, א)

אפשר לפרש על פי מה שאמרו חז"ל 'הני נשא במאי קא זכין דמטו בניהו לבי כנישתא' (הנשים במה הן זוכות? בזה שמביאין בניהן לבית הכנסת).

וקשה שהרי יש להם הרבה מצוות שיכולות לקיים? ופרשו בספרים שמדובר בנצחון היצר הרע, שלזה צריך דוקא כח התורה כמו שאמרו חז"ל: 'לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, נצחו מוטב ואם לאו יעסוק בתורה... ואם לאו יזכיר לו יום המיתה', כלומר שלכתחילה העצה על ידי לימוד התורה, ואם לאו ישתמש בהזכרת יום המיתה.

זה שאמרה רחל: "הבה לי בנים" שיהיה לי כח התורה בזה שאוליכם לבית הכנסת, "ואם אין" אם לא יהיו לי בנים "מתה אנכי" לא יהיה לי עצה להתגבר על היצר אלא בהזכרת יום המיתה.

(פנינים יקרים בשם יפת לקיץ)

"ועתה הלוך הלכת כי נכסף נכספה לבית אביך למה גנבת את אלוהי" (לא, ל)

מה הקשר בין געגועיו של יעקב לבית אביו ורצונו לשוב אליו - לבין גניבת פסילי לבן?

לבן אמר לו כך: "ידוע לי כי אתה הוא זה שגנבת את האלהים שלי! ואם תשאל מניין לי דבר זה אסביר לך: במשפחתך מקובל מזה כמה דורות, שכאשר הולכים למקום מסוים זוכים הם לקפיצת הדרך ומגיעים מהר.

הנה, לפני כמאה שנה הגיע לכאן אליעזר עבד

אברהם, ובאותו יום שיצא - הגיע לכאן. גם אתה, יעקב, כשהגעת לכאן קפצה לך הדרך.

מדוע, אם כן, בדרך חזור לא קופצת לך הדרך? מדוע כעת הנך הולך בקצב רגיל, כך שהיה באפשרותי להשיג אותך? איך קרה הדבר?"

"התשובה היא", המשיך לבן, "כי כאשר נמצאים ברשותך הפסלים שלי - הקב"ה אינו מזכה אותך בקפיצת הדרך.

זו הראיה שגנבת ממני את הפסלים!"

"ועתה הלוך הלכת כי נכסף נכספת לבית אביך", אבל אם אתה כל כך רוצה להגיע לשם במהירות, "למה גנבת את אלוהי"!"

(ומתוק האור)

הנאות, ולא תהיה נראית לעוברים ושבים, והיתה עושה זאת משום צניעות.

כאשר ראו כולם את מעשיה, למדו מכאן דוודאי יש שלום לאביה עם כל אנשי עירו, ועל כן ליבה בטוח שלא יגש שום אדם אל צאנו לחטוף מהם או להרע להם, ולכך לא היו צריכים שמירה.

לכן אחר ששאלם השלום לו, ויאמרו שלום לו עם כולם, והראיה דהנה רחל בתו באה "עם" הצאן ביחד ואינה הולכת אחרי הצאן. (אוצרות פניני התורה)

"ויאמר לבן טוב תני אותה לך מתתי אותה לאיש אחר" (כט, יט)

היתכן שלבן הרשע יאמר ליעקב שטוב לי לתת את בתי לך לאשה מאשר לאיש אחר, והלא שום רשע לא יסכים לתת את בתו לאדם שומר תורה ומצוות, ומדוע אם כן במקרה זה לבן מעדיף שיעקב ישא את בתו לאשה ולא עשו הרשע?

אלא הביאור הוא שכל זאת אמר לבן מתוך רשעות, וחשב: הלא ביתי צדקת, ואפילו אם היא תינשא לרשע, תהפוך אותו לצדיק, ואם כן עדיף שתתחתן עם יעקב, שהוא ממילא צדיק, ובכך ירווח לי שיהיה פחות צדיק בעולם.

(חידושי מהר"ם שיק)

"הפעם אודה את ה" (כט, לה)

למה נקרא כל איש ישראלי בשם יהודי? כדי שיזכור תמיד להודות לה', כמו שפירש רש"י "שאמרה לאה, הפעם אודה את-ה' שנטלתי יותר מחלקי מעתה יש לי להודות".

וכך צריך כל יהודי לחשוב, שהוא מקבל מה' יותר מחלקו המגיע לו, ולא יתאונן על מה שחסר לו.

(ישמח ישראל)

"הפעם אודה את ה" (כט, לה)

החוזה מלובלין הורה לדורות, כי כאשר האדם מודה לקב"ה על חסדיו ונותן שבח והודיה על העבר, עליו להוסיף מיד ולבקש גם על העתיד, שלא תיפסק הברכה. לכן עמדה לאה מלדת, מפני שאמרה הפעם אודה את ה', ולא בקשה על העתיד, והמבקש על כך ממשיך עליו מעייני הישועה.

א גוט שבת